

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 listopada 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że B. K. nie podlega jako pracownik płatnika składek Z. M. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 kwietnia 2015 roku do 29 lutego 2016 roku.

Decyzja została wydana na podstawie art.83 ust.1, art.68 ust.1 punkt 1a, art.6 ust.1 punkt 1, art.11 ust.1, art.12 ust.1 i art.13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz.121 ze zm.), art.83§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż w firmie Biuro (...) nie było faktycznej potrzeby zatrudnienia pracownika na stanowisku na którym została zatrudniona ubezpieczona, a ubezpieczona miałaby zostać zatrudniona na specjalnie dla niej utworzonym stanowisku pracy. Po 11 miesiącach od zawarcia umowy o pracę umowa została rozwiązana z powodu likwidacji tego stanowiska pracy, z zachowaniem okresu wypowiedzenia. W okresie zatrudnienia ubezpieczona była niezdolna do pracy przez okres 6 miesięcy. Po rozwiązaniu umowy o pracę ubezpieczona została zarejestrowana jako osoba bezrobotna. Nadto Zakład wskazał, iż warunkiem niezbędnym do uzyskania przez B. K. prawa do świadczenia przedemerytalnego było zatrudnienie na umowę o pracę przez okres co najmniej 6 miesięcy.

Powyższą decyzję w całości zaskarżył pełnomocnik ubezpieczonej B. K..

Zaskarżonej decyzji zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że ubezpieczona z dniem 1 kwietnia 2015 roku nie pojęła pracy jako pracownik w firmie Biuro (...), a zawarta umowa była czynnością pozorną i tym samym błędne przyjęcie, że ubezpieczona nie spełniła warunków do objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi z tytułu pracy.

Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ustalenie, że ubezpieczona podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia jako pracownik Biura (...) w okresie od 1 kwietnia 2015 roku do 29 lutego 2016 roku i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania podał, iż B. K. podjęła pracę w firmie (...) od 1 kwietnia 2015 roku na stanowisku archiwistki. Do jej obowiązków należało uporządkowanie dokumentacji klientów według dat i rodzajów, przekazywanie ich do klientów, nanoszenie numeracji ksiąg na dokumenty oraz obsługa korespondencji. Umowa o pracę z ubezpieczoną została rozwiązana z powodów ekonomicznych, gdyż zarówno zaległe jak i bieżące sprawy administracyjne zostały przez nią zakończone i nie było podstaw do kontynuacji zatrudnienia. Zawarta umowa o pracę miała na celu rzeczywiste jej wykonywanie, a nie uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 22 listopada 2017 roku pełnomocnik organu rentowego wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego podając wartość przedmiotu sporu na kwotę 6.140 zł.

Zainteresowany Z. M. przyłączył się do odwołania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zainteresowany Z. M. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Biuro (...). Zainteresowany ma około 40 klientów, średnio miesięcznie otrzymuje około 4.000 dokumentów do rozliczenia.

(zeznania zainteresowanego min.00:25:41-00:40:58 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:15:32-00:20:01, min.00:46:11-00:50:00 protokół z 25.08.2017 r.)

Ubezpieczona B. K. ma wykształcenie średnie, w zawodzie technika włókiennika o specjalności dziewiarstwo.

(kwestionariusz osobowy – akta osobowe, k.31)

W okresie od 15 października 2011 roku do 31 marca 2015 roku ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, której przedmiotem była sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub przez Internet. Ubezpieczona zajmowała się sprzedażą rzeczy związanych z krawiectwem.

(wydruk z (...) k.35 akt ZUS, zeznania ubezpieczonej min.00:05:31-00:25:41 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:12:20-00:15:13 protokół z 25. (...).)

Zainteresowany prowadził księgowość przedsiębiorstwa ubezpieczonej, wiedział, że ubezpieczona poszukuje pracy i zaproponował jej pracę archiwistki.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:31-00:25:41 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:12:20-00:15:13 protokół z 25. (...).)

W dniu 30 marca 2015 roku ubezpieczona przedłożyła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku archiwistki.

(zaświadczenie lekarskie – akta osobowe, k.31)

Od dnia 1 kwietnia 2015 roku ubezpieczona została zatrudniona przez Z. M. na podstawie umowy o pracę na okres próbny – do dnia 30 kwietnia 2015 roku, na stanowisku archiwistki, w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 1.750 zł.

W dniu 1 maja 2015 roku strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony. Ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku archiwistki, w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 1.750 zł.

(umowy o pracę – akta osobowe, k.31)

W dniu 1 kwietnia 2015 roku ubezpieczona odbyła instruktaż bhp – ogólny i stanowiskowy.

(karta szkolenia bhp – akta osobowe, k.31)

Ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w dniu 31 marca 2015 roku.

(zgłoszenie – akta osobowe, k.31)

Ubezpieczona pracowała 8 godzin dziennie, od godziny 8:00 do godziny 16:00. Podpisywała listy obecności.

W okresie od 2 do 30 września 2015 roku i od 1 do 5 lutego 2016 roku ubezpieczona przebywała na urlopie wypoczynkowym.

W okresie od 1 października 2015 roku do 28 stycznia 2016 roku i od 7 lutego do 29 lutego 2016 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy z powodu choroby.

(ewidencja czasu pracy, listy obecności, wnioski o udzielenie urlopu, k.31)

Zainteresowany wypłacał ubezpieczonej, podobnie jak i pozostałym pracownikom wynagrodzenie gotówką. Ubezpieczona potwierdzała otrzymanie wynagrodzenia podpisując listę płac.

(listy płac, k.31)

Ubezpieczona zajmowała się układaniem dokumentów księgowych – faktur sprzedaży i zakupu, rejestrów VAT, deklaracji według rodzaju i daty dla każdego klienta zainteresowanego, bieżących i z 2014 roku. Ubezpieczona nanosiła numerację na dokumenty zgodnie z numeracją w książce przychodów i rozchodów przedsiębiorcy.

W pracy ubezpieczona nie korzystała z komputera.

Ubezpieczona robiła drobne zakupy dla biura, wysyłała korespondencję, wykonywała prace porządkowe w biurze. Na zakupy ubezpieczona otrzymywała pieniądze od zainteresowanego, które na bieżąco rozliczała.

Prace archiwistki nie wymagają specjalnej wiedzy ani umiejętności.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:31-00:25:41, min.00:40:58-00:42:22 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:12:20-00:15:13 protokół z 25. (...), zeznania zainteresowanego min.00:25:41-00:40:58 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:15:32-00:20:01 protokół z 25.08.2017 r.)

Ubezpieczona wykonywała pracę w biurze zainteresowanego w Ł., przy ul. (...). Ubezpieczona dojeżdżała do pracy do Ł. wraz z mężem.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:31-00:25:41 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:12:20-00:15:13 protokół z 25. (...).)

W biurowcu przy ul. (...) w Ł. zainteresowany wynajmuje 4 pomieszczenia – trzy na drugim piętrze i jedno na 8 piętrze.

(umowy najmu – k.77-83, k.81)

Ubezpieczona wykonywała pracę w pokoju na 8 piętrze. Klucze do pokoju ubezpieczona otrzymywała od M. S., pod której kierownictwem pracowała.

(zeznania ubezpieczonej min.00:05:31-00:25:41 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:12:20-00:15:13 protokół z 25. (...), zeznania świadka M. S. min.01:00:31-01:15:35 protokół z 24.04.2017 r., zeznania świadka M. P. min.00:44:21-00:56:32 protokół z 24.04.2017 r.)

Dokumenty do ułożenia ubezpieczona otrzymywała od M. S.. Po ułożeniu dokumentów w segregatorach ubezpieczona zwracała je M. S.. Dokumenty starsze niż rok były wydawane klientom.

(zeznania świadka M. S. min.01:00:31-01:15:53 protokół z 24.04.2017 r., zeznania świadka M. P. min.00:44:21-00:56:32 protokół z 24.04.2017 r.)

W okresie nieobecności ubezpieczonej dokumenty nie były porządkowane.

(zeznania zainteresowanego min.00:25:41-00:40:58 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:15:32-00:20:01 protokół z 25.08.2017 r.)

W dniu 29 stycznia 2016 roku zainteresowany rozwiązał z ubezpieczoną umowę o pracę za wypowiedzeniem. Przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę była likwidacja stanowiska pracy.

Umowa o pracę rozwiązała się w dniu 29 lutego 2016 roku.

(oświadczenie o rozwiązaniu umowy, świadectwo pracy – akta osobowe, k.31)

Zainteresowany podjął decyzję o likwidacji stanowiska pracy, gdyż miał klienci opóźniali się z zapłatą faktur.

(zeznania zainteresowanego min.00:15:32-00:20:01, min.00:46:11-00:50:00 protokół z 25.08.2017 r., min.00:02:28-00:11:29 protokół z 22.11.2017 r.)

Na dzień 28 lutego 2016 roku zainteresowany zatrudniał 4 pracowników:

- M. S. w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku pomoc księgowej, za wynagrodzeniem 925 zł,
- M. P. w wymiarze 1/8 etatu na stanowisku księgowej, za wynagrodzeniem 240 zł,
- M. M. w wymiarze 1/8 etatu na stanowisku księgowego, za wynagrodzeniem 240 zł,
- ubezpieczoną, w wymiarze 1 etatu na stanowisku archiwistki, za wynagrodzeniem 1850 zł,

W lutym 2017 roku zainteresowany zatrudnia 4 pracowników:

- M. S. w wymiarze 1 etatu na stanowisku pomoc księgowej, za wynagrodzeniem 2.000 zł,
- M. P. w wymiarze 1/8 etatu na stanowisku księgowej, za wynagrodzeniem 250 zł,
- M. M. w wymiarze 1/8 etatu, na stanowisku księgowego za wynagrodzeniem 250 zł,
- I. O. w wymiarze 1 etatu na stanowisku pracownika biura za wynagrodzeniem 2.000 zł

(zestawienie – k.31)

Zainteresowany zatrudniał pracownika na stanowisku archiwisty w okresie od 1 sierpnia 2009 roku do 30 listopada 2013 roku T. K.. Umowa o pracę została rozwiązana z upływem czasu na który była zawarta.

Po zakończeniu umowy z T. K. prace archiwisty wykonywał zainteresowany lub pracownicy w ramach swoich obowiązków. Korzystał z pracy stażystów, w ramach praktyk.

(wykaz pracowników – k.113, zeznania zainteresowanego min.00:02:28-00:11:29 protokół z 22.11.2017 r., min.00:25:41-00:40:58 protokół z 24.04.2017 r. w zw. z min.00:15:32-00:20:01 protokół z 25.08.2017 r.) świadectwo pracy - akta osobowe T. K. – k.133)

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej zainteresowany osiągnął 2015 roku przychód w wysokości 92.817,30 zł, a dochód 24.243,03 zł.

W 2016 roku przychód w wysokości 99.035,45 zł oraz dochód w wysokości 30.459,95 zł.

(księga przychodów i rozchodów – k.31, rozliczenie księgi przychodów i rozchodów – k.82-92, 94-105)

Zainteresowany nie ma zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne.

(okoliczność bezsporna)

Ubezpieczona leczy się z powodu schorzeń kardiologicznych i układu oddechowego od 2014 roku.

(dokumentacja medyczna – k.50-68)

W maju 2016 roku zainteresowany zatrudnił I. O. na stanowisku pracownika biura. Do jej obowiązków należy segregowanie na bieżąco dokumentów, które otrzymuje od M. S..

(zeznania świadka I. O. min.00:03:45-00:10:43 protokół z 25.08.2017 r., zeznania zainteresowanego min.00:15:32-00:29:01 protokół z 25.08.2017 r.)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie ww. dowodów z dokumentów, których treść ani autentyczność nie była kwestionowana przez strony.

Oceniając materiał dowodowy Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej, zainteresowanego oraz zeznaniom świadków M. P. i M. S.. Zeznania te są spójne i logiczne, wzajemnie się uzupełniają.

Świadkowie M. P. i M. S. widziały ubezpieczoną wykonującą pracę archiwistki. Zeznały, iż ubezpieczona porządkowała dokumenty, bo były zaległości oraz że pracowała w pokoju na 8 piętrze. Z zeznań M. P. wynika, iż ubezpieczona pracowała pod kierunkiem M. S.. Świadek potwierdziła również, że ubezpieczona przysłała do pracy wiosną a na jesieni chorowała. Okoliczność iż ubezpieczona pracowała pod kierunkiem M. S. wynika także z zeznań M. S., która przekazywała jej dokumenty do ułożenia po zaksięgowaniu. Świadek odbierała od ubezpieczonej ułożone przez nią dokumenty.

Zeznania ubezpieczonej, iż wykonywała także prace porządkowe znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadka M. P., która zeznała, że ubezpieczona czasem myła szklanki.

Zeznania świadków i ubezpieczonej są również spójne w zakresie warunków wykonywania pracy w firmie zainteresowanego. Zarówno świadkowie jak i ubezpieczona podpisywały listę obecności, otrzymywały wynagrodzenie gotówką do ręki. Świadkowie zeznały, że ubezpieczona nie korzystała w pracy z komputera.

Zeznania ubezpieczonej, że do pracy przyjeżdżała z mężem potwierdziła świadek M. S..

Z zeznań świadka M. S. wynika, iż w firmie zainteresowanego były zaległości w porządkowaniu dokumentów. Zainteresowany zatrudniał pracownika na stanowisku archiwisty do 30 listopada 2013 roku. Po tym okresie dokumenty porządkowali pracownicy lub sam zainteresowany. Świadek M. S. zeznała, że ubezpieczona porządkowała (archiwizowała) dokumenty z wcześniejszych lat, gdyż były one do ułożenia. Z zeznań świadka wynika, iż sama miała wykonywać te czynności ale miała inne obowiązki i nie mogła sobie z tym poradzić. Zeznania świadka w tym zakresie znajdują potwierdzenie w zeznaniach zainteresowanego. Gdy ubezpieczona była na zwolnieniu lekarskim, to dokumenty nie były archiwizowane na bieżąco. Zadania te zostały zlecone zatrudnionej na stanowisku pracownika biura w maju 2016 roku I. O..

Świadek I. O. nie ma wiedzy w zakresie wykonywania przez ubezpieczoną pracy, bowiem została zatrudniona w maju 2016 roku. Zeznała, iż prace które wykonuje (porządkowanie dokumentów) były wykonywane wcześniej przez inną osobę oraz że miała do uporządkowania dokumenty sprzed kilku miesięcy. Świadek wykonuje czynności które wcześniej wykonywała ubezpieczona, w tym samym miejscu (w biurze na 8 piętrze budynku przy ul. (...) w Ł.).

Wprawdzie w treści umowy o pracę strony wskazały, że ubezpieczona będzie wykonywała pracę w Ł. przy ul. (...), to z zebranego w sprawie materiału dowodnego jednoznacznie wynika, iż ubezpieczona wykonywała pracę w biurze zainteresowanego w Ł. przy ul. (...). Adres przy ul. (...) jest adresem zamieszkania zainteresowanego.

Sąd nie uwzględnił wniosku pełnomocnika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zobowiązanie zainteresowanego do wskazania danych płatników, którzy zalegali z zapłatą należności ze wskazaniem jej wysokości, daty płatności za okres od października 2015 roku do grudnia 2016 roku. W ocenie Sądu okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy – ustalenia czy ubezpieczona podlega ubezpieczeniom społecznym w tytułu zatrudnienia przez zainteresowanego. Nadto zarówno dochód jak i przychód uzyskany przez zainteresowanego w poszczególnych miesiącach wynika ze złożonych przez niego dokumentów – książki przychodów i rozchodów. Dodatkowo zainteresowany przyznał, iż zatory płatnicze to element sezonowości i trwają do dwóch miesięcy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku, poz.1778 ze zm.) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy, o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanego przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, Lex nr 171652).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło, a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art.83§1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 roku II UK 148/07, Lex nr 846577; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 roku II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku II UK 204/09, Lex nr 590241). Przy czym nie jest to jedyna postać pozorności umowy o pracę. Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej ubezpieczoną B. K. a płatnikiem składek Z. M. stojąc na stanowisku, iż jej podpisanie oraz zgłoszenie ubezpieczonej do ubezpieczeń

społecznych było czynnościami pozornymi dokonanymi jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (świadczenia przedemerytalnego).

W ocenie Sądu, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, nie ma podstaw do uznania, że zawarta między B. K. a płatnikiem składek Z. M. umowa o pracę nie była realizowana.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako podstawowe cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych wymienione zostały: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, powtarzający się, podporządkowanie, wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, w miejscu i czasie wyznaczonym przez niego, na ryzyko pracodawcy oraz odpłatny charakter zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 roku I PK 110/06 Lex nr 207175; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 roku, III PK 39/09, Lex nr 578140). W wyroku z dnia 25 listopada 2005 roku (I UK 68/05, Lex nr 177165) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej) jest cechą o charakterze konstrukcyjnym dla istnienia stosunku pracy. Z kolei w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2006 roku (I PK 146/05 (Lex nr 234370) Sąd Najwyższy przypomniał, iż cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy – wskazywanymi w orzecznictwie – są także: obowiązek osobistego wykonywania pracy, zakaz wyręczania się osobami trzecimi, bezwzględne obowiązywanie zasady odpłatności, pracowniczy obowiązek starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu oraz obciążenie pracodawcy ryzykiem prowadzenia działalności, wykonywanie pracy skooperowanej, zespołowej; ciągłość świadczenia pracy, występowanie pewnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy jak na przykład wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Sąd Najwyższy wskazał także, że o kwalifikacji stosunku prawnego jako stosunku pracy decyduje przede wszystkim sposób wykonywania zatrudnienia. Strony mogą więc złożyć wyraźne oświadczenia woli co do ukształtowania podstawy prawnej zatrudnienia. Jednak nawet bez wyraźnego wyrażenia woli przez strony (złożenia oświadczeń woli w tym zakresie) stosunek prawny może być kwalifikowany jako stosunek pracy, jeżeli strony wykonują go w sposób charakterystyczny dla tego stosunku prawnego.

Z ustaleń Sądu wynika, iż ubezpieczona zawarła w dniu 1 kwietnia 2015 roku umowę o pracę na okres próbny (do 30 kwietnia 2015 roku), na podstawie której została zatrudniona na stanowisku archiwistki, w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem odpowiadającym minimalnemu wynagrodzeniu za pracę – 1.750 zł. Od dnia 1 maja 2015 roku ubezpieczona została zatrudniona na czas nieokreślony.

Ubezpieczona wykonywała pracę w miejscu i czasie określonym przez pracodawcę – w Ł. przy ul. (...), w godzinach od 8:00 do 16:00. Przed przystąpieniem do pracy ubezpieczona przedstawiła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku archiwistki (wynikające z art.229§1 k.p.) oraz została przeszkolona w zakresie BHP (odbyła instruktaż ogólny i stanowiskowy), stosownie do obowiązku wynikającego z treści art.237³ k.p.

Ubezpieczona podpisywała listę obecności, a pracodawca prowadził ewidencję czasu pracy, stosownie do treści art.149§1 k.p. W okresie zatrudnienia ubezpieczona korzystała z urlopu wypoczynkowego.

Za wykonaną pracę ubezpieczona otrzymywała wynagrodzenie, płatne gotówką.

Ubezpieczona wykonywała pracę osobiście, na ryzyko pracodawcy i pod jego kierownictwem. Wprawdzie z ustaleń Sądu wynika, iż zainteresowany nie nadzorował bezpośrednio pracy ubezpieczonej, ubezpieczona wykonywała polecenia innego pracownika – M. S., niemniej jednak zgodnie z treścią art.3¹§1 i 2 k.p. za pracodawcę będącego osobą fizyczną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba.

Do obowiązków ubezpieczonej należało porządkowanie dokumentów księgowych przedsiębiorców, dla których księgowość prowadził zainteresowany. Ubezpieczona układała dokumenty w segregatorach według rodzaju i daty,

nanosiła na dokumenty numery z księgi przychodów i rozchodów. Po uporządkowaniu dokumentów przekazywała je M. S.. Dodatkowo ubezpieczona wykonywała drobne zakupy, wysyłała pocztę.

Praca powierzona ubezpieczonej nie wymagała szczególnych kwalifikacji ani umiejętności. Były to proste czynności polegające na uporządkowaniu dokumentów.

Ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych, a zainteresowany opłacał należne składki na te ubezpieczenia.

W toku postępowania organ rentowy podnosił, iż zainteresowany nie miała potrzeby zatrudnienia pracownika na stanowisku archiwisty, gdyż w okresie nieobecności ubezpieczonej nie zatrudnił nikogo na zastępstwo, a powierzone ubezpieczonej zadania wykonywali inni pracownicy. Okoliczności te mają świadczyć o pozorności zawartej z ubezpieczonym umowy. Niemniej jednak z ustaleń Sądu wynika, iż zainteresowany zatrudnił archiwistę do 30 listopada 2013 roku. Następnie na tym stanowisku od dnia 1 kwietnia 2015 roku została zatrudniona ubezpieczona. Ubezpieczona zajęła się nie tylko archiwizowaniem bieżącej dokumentacji finansowej ale też dokumentów z 2014 roku. W 2014 roku archiwizacją dokumentów zajmował się zainteresowany i pozostali pracownicy, jednak z uwagi na znaczne zaległości w tym zakresie zainteresowany postanowił zatrudnić pracownika. W okresie nieobecności ubezpieczonej spowodowanej chorobą (od 1 października 2015 roku do 28 stycznia 2016 roku i od 8 lutego do 29 lutego 2016 roku) prace archiwisty były wykonywane w miarę możliwości przez innych pracowników. Z dniem 29 lutego 2016 roku zainteresowany rozwiązał umowę o pracę z ubezpieczoną z powodu likwidacji stanowiska pracy. Następnie na stanowisku pracownika biurowego od 1 maja 2016 roku została zatrudniona I. O., która zajęła się archiwizacją dokumentów.

Zdaniem Sądu organ rentowy kwestionując potrzebę zatrudnienia ubezpieczonej wkracza w uprawnienia osoby prowadzącej działalność zarobkową, która ma pełną swobodę w zakresie zatrudniania pracowników i organizacji pracy prowadzonego przez siebie na własny rachunek i na własne ryzyko przedsiębiorstwa. W ramach organizacji pracy przedsiębiorstwa może przekazać część zadań innym pracownikom bądź zwiększyć własne zaangażowanie, co niewątpliwie miało miejsce w niniejszej sprawie, bowiem część obowiązków ubezpieczonej w okresie jej nieobecności powierzono pozostałym pracownikom, a część wykonywał zainteresowany. Działalność gospodarcza zainteresowanego w 2015 i 2016 roku przynosiła zysk, nie zalegał on z opłacaniem należności publicznoprawnych, co oznacza iż dysponował środkami na zatrudnienie pracownika.

Na marginesie należy wskazać, iż w niniejszym postępowaniu nie podlegała ocenie przyczyna rozwiązania z ubezpieczoną stosunku pracy. Ubezpieczona po rozwiązaniu stosunku pracy złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. Jednym z warunków przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego określonym w art.2 ust.1 punkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku, poz.2148) jest rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Sąd podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2017 roku (I UK 291/16, Legalis nr 1668815) iż w sprawie o ustalenie prawa do świadczenia przedemerytalnego wymagane jest nie tylko stwierdzenie, że stanowisko pracy zostało zlikwidowane, ale konieczne jest również ustalenie przyczyny jego likwidacji oraz powiązania między rozwiązaniem stosunku pracy a zlikwidowaniem stanowiska pracy." Zatem okoliczności związane z likwidacją stanowiska pracy będą podlegały ocenie przy rozpoznawaniu wniosku o prawo do tego świadczenia.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy i jego ocena nie dają podstaw do przyjęcia, że strony zawarły umowę o pracę dla pozor.

Zgodnie z art.83§1 k.c. w zw. z art.300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. O braku pozorności umowy o pracę wnioskować należy z całokształtu okoliczności dotyczących momentu zawarcia umowy, jak i przez pryzmat zdarzeń późniejszych.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozor, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat

oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art.58§1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Ubezpieczona wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę, a zainteresowany pracę przyjmował. Za wykonaną pracę ubezpieczona otrzymała wynagrodzenie. Z żadnego z dowodów nie wynika, że zamiarem ubezpieczonej nie było świadczenie pracy, a jedynie uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci świadczenia przedemerytalnego.

Nawet gdyby przyjąć, iż rzeczywistym celem zawartej umowy o pracę była wyłącznie chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego to dążenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (bądź uzyskania wyższych świadczeń), jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w przypadku ubezpieczonej. Chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, a dążenie do uzyskania przez zawarcie umowy o pracę, ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może być uznane za zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu jego obejście, jeżeli umowa ta prowadzi do faktycznej realizacji zatrudnienia spełniającego cechy stosunku pracy, a zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala stwierdzić.

Wobec powyższego Sąd, na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, iż ubezpieczona podlega od dnia 1 kwietnia 2015 roku do 29 lutego 2016 roku ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia przez Z. M..

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98§1 k.p.c.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako przegrywający sprawę jest zobowiązany do zwrotu ubezpieczonej poniesionych przez nią kosztów procesu.

Koszty procesu stanowi wynagrodzenie pełnomocnika ubezpieczonej, którego wysokość została ustalona na podstawie §2 ust.5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz.1804) w zw. z §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 20 września 2017 roku (Dz.U. z 2017 roku, poz.1799).

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS.
2. Doręczyć pełnomocnikowi ZUS kserokopię protokołów skróconych rozpraw.
3. Wypożyczać pełnomocnikowi ZUS akta rentowe, zobowiązując do ich zwrotu w przypadku złożenia apelacji.

8 stycznia 2018 roku